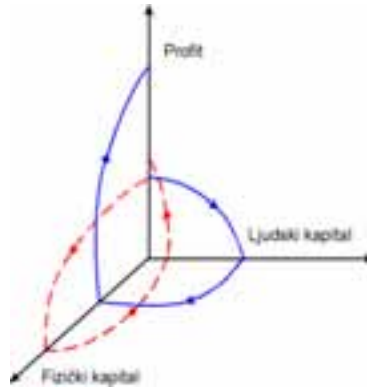

Zaključak

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom, Županijskom komorom u Osijeku, Centrom za poduzetništvo i uz pomoć veleposlanstava pojedinih zemalja, trebalo bi organizirati kratke seminare za poduzetnike o mogućnostima poslovne suradnje s pojedinim tržištima. Također je potrebno na nižim razinama, na regionalnoj i inter-regionalnoj razini ostvariti efikasnija suradnja između sveučilišta, "konzorcija" županijskih poglavarstava istočne Hrvatske i predstavnika gospodarstva u stvaranju regije čiji se razvoj temelji na znanju.

Jedan je od nužnih koraka u ostvarenju vizije od 3,5 mlrd USD GNP-a Osječko-baranjske županije izvršiti temeljit uvid u raspoloživost i kvalitetu ljudskog kapitala u istočnoj Hrvatskoj, kao zajednički projekt pet istočno-hrvatskih županija i Sveučilista Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Imajući u vidu viziju i ciljeve definirane ovom studijom, rezultate istraživanja koristiti za intenziviranje rasprave sa Sveučilistem Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku radi definiranja njegovog doprinosa razvoju regije. Potrebno je aktualizirati razvojnu koncepciju Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, u skladu s procesima primjene **Lisabonske (Europa kao Knowledge Society) i Bolonjske deklaracije**, te pokrenuti regionalno partnerstvo između Sveučilišta, pet istočno-hrvatskih županija i gospodarstva za realizaciju vizije o Slavoniji i Baranji kao regionalnom razvojnom tigru. Osječko-baranjska županija bi trebala razviti, u suradnji sa Sveučilistem Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatskom gospodarskom komorom i susjednim županijama poseban program intenzivne primjene informatičke tehnologije u sektoru malih i srednjih poduzeća, obrazovanju, te jedinicama lokalne/područne samouprave.

Predlažemo da Centar za tehnološki razvoj Sveučilista Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Centar za poduzetništvo, BIOS, Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora u Osijeku te Agencija za razvoj razvijaju koordinirani projekt podrške inicijativama pokretanja klastera. Potrebe za novim znanjima, nastalim iz restrukturiranja poljoprivredne proizvodnje i proizvodnje hrane, mogu biti dobar poticaj Sveučilistu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku da iskoristi mogućnosti koje otvara primjena Lisabonske i Bolonjske deklaracije i pokrene niz programa koji će povezivati upravljačka, poduzetnička i informatička znanja sa tehnološkim i organizacijskim znanjima specifičnim za poljoprivredu i proizvodnju hrane. Primjerice, po uzoru na slična rješenja povezanosti sveučilišnog obrazovanja i doživotnog obrazovanja, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku u partnerstvu s Centrom za poduzetništvo u Osijeku bi trebalo razviti certificirane programe doživotnog obrazovanja za poduzetnike.

Slika 1. Grafikon ulaganja u ljudski i fizički kapital.

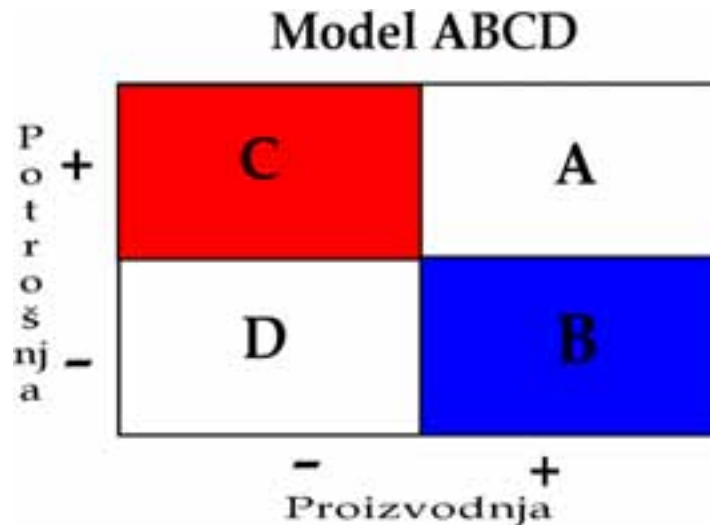
Legenda: isprekidana linija izražava alopoietsku ekonomiju (dominira fizički kapital), a puna linija autopoietsku ekonomiju (dominira ljudski kapital – moralni, intelektualni i socijalni kapital).

Uzroci su naših ekonomskih i pravno-političkih problema u Županiji u tome što je proces investiranja išao alopoietski, a predlaže se autopoietski investiranje. To znači da moramo prvenstveno ulagati u ljude koji će svojim znanjem i motivacijom doprinijeti sveopćem napretku. Posebno treba voditi računa o osobnom zadovoljstvu i sreći pojedinca koja je moguća jedino ako postoji cilj i smisao života. Svaki čovjek mora sam iz sebe stvarati, a Županija treba postaviti crvene semafore za krivi proces ulaganja, a zeleni val za stvaranje samoučećih timova i mreža timova.

Kod nas je u Osječko-baranjskoj županiji društveni trend takav da se pamet i kreativnost dočekuju sa zavišću i obiljem zlobe većine drugih, bez imalo poštovanja, a da i ne govorimo o divljenju, što bi bile daleko primjerenije reakcije. Ne znamo ili ne želimo niti prepoznati bolje od sebe, a kamoli poštivati ih ili, čak, voljeti. Ukoliko, pak, netko pokaže nadarenost, okolina će mu pokušati naći manu ili slabost, a u nedostatku istih i izmisliti, kako bi ga diskreditirali, ponizili i potisnuli. Stoga je naša zadaća osigurati mehanizam u Županiji koji će omogućiti da se u našem okruženju prepoznaju i poštuju najbolji pojedinci, najpošteniji i najkreativniji, u koje će se strateški ulagati, a oni će biti u stanju povući ostale te omogućiti ekonomski i društveni razvitak.

Zamislimo li na osi x input u obliku uloženog rada, a na osi y output u obliku ostvarene dobivene vrijednosti, cijeli se problem svodi na transformacije proizvodnje, raspodjele, razmjene i potrošnje. To se može pojednostavljeno klasificirati u 4 tipične kategorije:

- B** — iznadprosječni uloženi rad i ispodprosječna dobivena vrijednost
- A** — iznadprosječni uloženi rad i iznadprosječna dobivena vrijednost
- C** — ispodprosječni uloženi rad i iznadprosječna dobivena vrijednost
- D** — ispodprosječni uloženi rad i ispodprosječna dobivena vrijednost

Slika 2. Model ABCD.

Odnosi $A+D/B+C$ govore nam o djelovanju zakona vrijednosti koji se događa unutar pojedinca te između pojedinaca i organizacija. Testiranja koja sam provodio sa studentima i zaposlenima govore nam kako su percepcije tih procesa osnova niske motivacije. Subjekt je u značajnoj mjeri određen mišljenjem okoline, posebno medija, koja nažalost nisko vrednuje B, a visoko C tipove.

*Kako rad i rezultat rada najčešće nisu dovoljno precizno definirani, pozor se usmjerava na ono čemu cjelokupna priroda teži — što veći učinak sa što manje rada. Bez kriterija i mjerila, tj. finaliteta, tako slobodno djeluje drugi zakon termodinamike, gdje entropija postaje maksimalna uslijed težnje ka C kategoriji. Model **ABCD** pomaže nam od mikro do makro plana s kim se udruživati, a od koga se čuvati, prema kome biti otvoren, a prema kome biti zatvoren. Kad počnemo one koji su bolji isticati, priznavati, poštovati pa i voljeti, profunkcionirat će model **ABCD** u svom punom sjaju. Tada će budale, borci i bogumili ulaziti u A, a C igrači moći će birati između više kvalitetnog rada i padanja u D gdje su po svojim rezultatima zaslužili biti. Pri tom neće ništa smetati što to nije bilo tako do sada. Mi možemo postati prva autopoietična županija, gdje se transformacije ulaza u izlaz događaju u skladu s prirodnim i Božjim zakonima.*

Pokretači razvoja Županije trebaju biti najsposobniji i najpošteniji pojedinci i tvrtke (oni se nalaze u B kvadrantu). Ako kritična masa B ljudi ne podrži autopoietični pristup, nego C igrači budu i dalje bolje samoorganizirani, i mi ćemo kao Županija i društvo i dalje zaostajati i stagnirati.

Najbolji vizualni pregled vizije razvitka svakog poduzeća u Županiji kao i same Županije daje razvojno stablo.

Literatura

1. Lauc, A., Metodologija društvenih znanosti, Pravni fakultet u Osijeku, Osijek, 2001.
2. <http://gau.psp.efos.hr/>
3. Bilušić, A., Čovjek, kapital i elementi suvremenog poduzetništva, Zagreb, 1994.
4. Milović, Lj., Tehnologija racionalnog upravljanja, Beograd, 2004.
5. Majdandžić, N., Upravljanje proizvodnjom
6. Gehrecke, Lj., Osnovi meta-menadžmenta, Vukovar, 2004.

Popis kratica

TEA -	Total Entrepreneurial Activity
GEM -	Global Entrepreneurship Monitor
ICE -	International Capital Efficiency
EU -	Europska unija
BDP -	bruto domaći proizvod
CIK -	Centar za intelektualni kapital
VT -	vanjsko-trgovinska
CEFTA -	Central European Free Trade Agreement
HGK -	Hrvatska gospodarska komora
FINA -	Financijska agencija
SME -	Small and Medium Enterprise
UEAPME -	Europske udruga obrta, malog i srednjeg poduzetništva
HEM -	Hrvatska edukacijska mreža
ISO -	International Standard Organization
FO -	fraktalna organizacija